

ВЛАДА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Врз основа на член 16 ставови 2 и 3 од Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ бр. 43/12, 145/12, 87/13, 164/13, 39/14, 43/14, 132/14, 188/14, 10/15, 61/15, 154/15, 192/15, 17/16, 37/16 и 20/19 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 101/19, 153/19, 180/19 и 275/19), Владата на Република Северна Македонија, на седницата, одржана на 12 јануари 2021 година, донесе

ПРОГРАМА ЗА ИСПИТУВАЊЕ НА ПОЈАВАТА, СПРЕЧУВАЊЕ И СУЗБИВАЊЕ НА БРУЦЕЛОЗАТА КАЈ НАСЕЛЕНИЕТО ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ЗА 2021 ГОДИНА

I. ВОВЕД

Бруцелозата во Република Северна Македонија, како и во голем број други земји во Европа и во светот, сеуште претставува значаен јавно здравствен проблем.

Поради своите епидемиолошки карактеристики, јавување во епидемска форма, оштетување на здравјето на луѓето кое може да доведе до инвалидитет, како и хоспитализација и долго лекување со можност за рецидиви и реинфекцији, бруцелозата претставува не само медицински туку и социо - економски проблем.

II. АНАЛИЗА НА СОСТОЈБАТА

Постигнати резултати

Бруцелозата кај луѓето во Република Северна Македонија, во епидемска форма за прв пат беше регистрирана во 1980 година, кога скоро сите заболени беа од територијата на општина Битола (вкупно пријавени 102 заболени), исто како и наредната, 1981 година, кога беа регистрирани 122 заболени лица.

Бројот на регистрирани заболени од бруцелоза во периодот од 2008 до 2017 година, бележи тренд на опаѓање. Најголем број на регистрирани случаи во овој период е во 2008 (n=490), а просечниот број на регистрирани заболени лица на годишно ниво изнесува 127 случаи, а просечната инциденца за овој период е - 6,2/100.000 жители.

Ако се анализира периодот од 2013 до 2017, најголем број на заболени

лица се регистрирани во 2014 ($n=40$, $I=1,9/100.000$), а најмал број на инциденца (22, $I=1,1/100.000$) е регистриран во 2015, 2016 и 2017 година. За овој петгодишен период (2013-2017), просекот на годишно ниво изнесува 28 пријавени случаи на бруцелоза ($I=1,4/100.000$).

За намалувањето на бројот на заболени лица од бруцелоза голем придонес има воведувањето на вакцинација на животните против бруцелоза, со која се з почна во 2008 година, од кога се бележи тренд на нагло опаѓање на морбидитетот и бројот на заболени луѓе од ова заболување.

Обезбедување на потребни институционални ресурси

Превенцијата и контролата на заразните болести е комплексен јавно-здравствен проблем, врз кој влијаат повеќе фактори: социо-економски, фактори на околната и здравствениот систем во целина. Имајќи ги во предвид овие факти, потребно е проширување и зајакнување на системот со подобрување на мулти-дисциплинарниот пристап и соработка во контролата на заразните болести.

Посебно значајно е навремено да се обнови и зајакне кадровската структура во епидемиолошките служби при Центрите за јавно здравје и превентивните тимови во Здравствените домови, со цел да се обезбеди континуитет во рутинската работа, но воедно и да се спречат последици кои може да произлезат поради недостаток на едуциран здравствен персонал на сите нивоа (централно, регионално, локално ниво). Неопходно е да се обезбедат просторни, материјални и човечки ресурси, кои ќе овозможат брз и ефикасен одговор кон заканите од заразните заболувања во било кое време.

Потребно е да се подобри состојбата со воведување на сеопфатен интегриран информациски систем, кој ќе овозможи навремено детектирање и следење на заразните болести и редовната вакцинација преку поврзување на матичните доктори, болниците и превентивните служби при здравствените домови со центрите за јавно здравје и Институтот за јавно здравје на Република Северна Македонија, со цел да се обезбеди брз, ефикасен и навремен проток на информации во врска со заразните болести и вакцинација. На тој начин ќе се овозможи брзо и ефикасно спроведување на соодветни мерки за спречување на појавата, ширење и сузбивање на заразните болести, вклучително и бруцелозата, како и појава на епидемии.

III. ПРИОРИТЕТНИ ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

Генерална цел на Програмата е спречување и сузбивање на бруцелозата кај луѓето на територијата на Република Северна Македонија.

Притоа, основни цели на годишната Програма се:

1. Намалување на инциденцата на бруцелоза кај луѓето.
2. Спречување на појава на компликации, хронични форми и инвалидитет.
3. Спречување на појава на рецидиви.
4. Намалување на стапката на смртност.
5. Микробиолошка потврда на секој сомнителен случај.
6. Континуирана медицинска едукација, обновување на знаењата на здравствените и ветеринарните работници.
7. Информираност и здравствена едукација на општата популација и на професионално експонираниите лица, со цел превенција на бруцелоза.

Овие цели, во 2021 година ќе се остваруваат преку следните активности:

- Спроведување на мерките и активностите за спречување на појавата, понатамошно ширење на бруцелозата и нејзино сузбивање на територија на целата република, особено во критичните региони;
- Епидемиолошко следење и испитувања за рано откривање на изворите, патиштата и начинот на пренесување на заразата;
- Рано и активно откривање на заболените лица, нивно пријавување до надлежните институции, анкетирање, информација и едукација;
- Рано и адекватно лекување на заболените;
- Лабораториско докажување на бруцелозата;
- Континуирана медицинска едукација на здравствените работници;
- Информирање и здравствено едукативна дејност.

IV. УСПЕШНОСТА НА ПРОГРАМАТА ЌЕ СЕ ОЦЕНУВА ПРЕКУ ОСНОВНИТЕ ИНДИКАТОРИ НА ИСХОД:

1. Инциденца на бруцелоза
2. Појава на рецидиви и реинфекции
3. Информираност на населението, здравствените и ветеринарните работници.

V. МЕРКИ, АКТИВНОСТИ И ПОКАЗАТЕЛИ НА УСПЕШНОСТ

За остварување на целите утврдени со оваа програма, во 2021 година ќе се спроведуваат следните мерки и активности:

1. Изготвување на 10 работни оперативни планови на регионално ниво, од

страна на центрите за јавно здравје, со активностите за спречување и сузбивање на бруцелозата во 2021 година на територијата на подрачјето кое го покриваат, врз основа на епидемиолошката состојба на таа територија.

Извршители: ЦЈЗ/ПЕ, во соработка со Институт за јавно здравје на Република Северна Македонија.

Индикатор: Број на изготвени и доставени оперативни планови до Министерството за здравство.

Рок на извршување: 15 јануари 2021 година

2. Организирање на 6 регионални советувања/работилници на тема бруцелоза - епидемиолошка и епизоотолошка состојба при Центар за јавно здравје и епидемиолошката дејност, на кои здравствените работници од републиката (епидемиолози, инфектологи, микробиолози, матични доктори, претставници од ДСЗИ и претставници од ветеринарната медицина) на регионално ниво ќе се запознаат со раширеноста на бруцелозата во Република Северна Македонија, со епизоотолошката и епидемиолошката состојба, со клиничката слика, дијагностиката и другите карактеристики на бруцелозата, како и со мерките и активностите кои треба да се спроведуваат за нејзино сузбивање. Институт за јавно здравје на Република Северна Македонија во соработка со Медицински факултет Скопје - Институт за епидемиологија со медицинска биостатистика и Агенција за храна и ветеринарство подготвува и доставува детален план (датум, место на одржување, планирани здравствени институции - учесници) за 2-те семинари, агенда со теми планирани и листа на предавачи до Министерство за здравство. Надлежните ЦЈЗ/ПЕ на чија територија ќе се одржуваат овие семинари, во соработка со ветеринарната дејност треба да обезбедат простор и слушатели од сите горенаведени професии.

Извршители: Институт за јавно здравје на Република Северна Македонија во соработка со Медицинскиот факултет Скопје - Институт за епидемиологија со медицинска биостатистика АХВ, ЦЈЗ.

Индикатор: Доставен план, квартален извештај (број на учесници, датум, место) за организирани регионални семинари.

Рок на извршување: во прв и четврти квартал по еден, а во втор и трет квартал по 2

3. Секој Центар за јавно здравје на својата територија организира 10

предавања за население во рурални средини како и 10 предавања за ризични групи на работници со цел запознавање на населението со оваа болест, начините на превенција и опасностите.

Извршители: ЦЈЗ.

Индикатор: Доставен план, квартален извештај (број на учесници, датум, место) за организирани предавања.

Рок на извршување: во прв и четврти квартал 2 предавања, во втор и трет квартал по 3 предавања

4. Активен епидемиолошки надзор на терен преку епидемиолошко извидување и епидемиолошки истражувања за секој откриен случај на бруцелоза кај луѓето или добиен податок за заболен добиток на одредена територија (од АХВ/ветеринарни инспектори) како и за рано откривање и дијагноза, евидентирање, пријавување и анкетирање на сите сомнителни и дијагностицирани случаи на бруцелоза со цел да се откријат сите заболени лица во таа населба и навреме да се подложат на медицински третман. ЦЈЗ/ПЕ зема материјали за серолошка дијагностика и изготвува информации.

Извршители: ЦЈЗ /ПЕ, во соработка со ветеринарната инспекција.

Индикатор: Број на епидемиолошки увиди за надзор и следење на бруцелозата и изготвување на информација за најдената состојба и број на епидемиолошки анкети, број на лабораториски тестирања.

Рок на извршување: континуирано во текот на целата година, информации периодично

5. Секој случај на заболување од бруцелоза се пријавува до епидемиолошката дејност на територијата каде е регистрирана болеста. Епидемиолошките служби при ЦЈЗ/ПЕ ги обработуваат и евидентираат пријавите и за секој случај го известуваат Институт за јавно здравје на Република Северна Македонија и ветеринарната инспекција надлежна за одредена територија. ЦЈЗ/ПЕ изработуваат епидемиолошка анкета за секој заболен и заедно со пријавата ги доставуваат до Институт за јавно здравје на Република Северна Македонија. Тука се врши внесување во базата, обработка и анализа на пријавите и епидемиолошките анкети на заболените, врз база на што се изработуваат извештаи.

Извршители: Здравствените установи (ЈЗУ, ПЗУ) на примарно, секундарно

и терцијарно ниво, ЦЈЗ/ПЕ, ИЈЗ.

Индикатор: Број на доставени и обработени пријави/анкети за заболени од бруцелоза.

Рок на извршување: континуирано во текот на целата година

6. Здравствен надзор над ветеринарните работници, сточарите, работниците во кланиците, млекарниците и во кожарската индустрија ќе се врши преку систематски здравствени прегледи, во кои се вклучени клиничко-серолошки испитувања на бруцелоза.

Извршители: ЦЈЗ/ПЕ.

Индикатор: Број на здравствени прегледи, број на лабораториски тестирања на професионално експонирани лица.

Рок на извршување: согласно планот на ЦЈЗ, известување квартално

7. За секој случај на заболување од бруцелоза кај добиток или докажување на причинителот во животински продукти, АХВ го известува Институт за јавно здравје на Република Северна Македонија, кој ја препраќа информацијата до надлежниот Институт за јавно здравје на Република Северна Македонија /ПЕ. Истовремено, по добивање на резултатите, надлежната ветеринарна инспекција ја известува епидемиолошката дејност при надлежниот ЦЈЗ/ПЕ, на територијата каде е регистрирано заболувањето/позитивниот лабораториски наод.

Извршители: ИЈЗ, АХВ, ЦЈЗ/ПЕ и ветеринарна инспекција на локално ниво.

Индикатор: Број на информации за заболени животни/докажан причинител во животински продукти, доставени до ЦЈЗ/ПЕ.

Рок на извршување: 1.1.2021 до 31.12.2021 година по добивање на позитивен резултат на бруцелоза кај животни или во продукти од животинско потекло

8. Во случај на зголемен број на заболени или појава на епидемија на бруцелоза, Центар за јавно здравје ќе прави епидемиолошки увиди за следење на состојбата на теренот во соработка со Институт за јавно здравје на Република Северна Македонија и ќе предлагаат мерки за спречување на понатамошно ширење/сузбивање на епидемијата кои ги доставуваат до ДСЗИ. За тоа ќе изработуваат информации со предлог

мерки и ќе ги доставуваат до Министерството за здравство. АХВ ќе направи увид во епизоотолошката состојба во подрачјето и ќе го извести Институт за јавно здравје на Република Северна Македонија за најдената состојба.

Извршители: ЦЈЗ/ПЕ во соработка со ИЈЗ и ДСЗИ, АХВ.

Индикатор: Број на теренски увиди и доставени информации при епидемии.

Рок на извршување: 1.1.2021 до 31.12.2021 година во случај на зголемен број на заболени или епидемија

9. Микробиолошко - лабораториска дијагностика на бруцелозата кај луѓето ќе се врши во лабораториите на Центрите за јавно здравје за територијата за која се основани и во лабораториите на Институт за јавно здравје на Република Северна Македонија, со користење на следните микробиолошки испитувања: Brucelacapt (850) и BAB (900). Во вкупниот број тестирања, Институт за јавно здравје на Република Северна Македонија ќе учествува со 150 анализи на BAB и 150 анализи на Brucelacapt.

Извршители: Микробиолошките лаборатории при ЦЈЗ/ПЕ и ИЈЗ на Република Северна Македонија.

Индикатор: Извештај за број на направени тестови (Brucelacapt, BAB).

Рок на извршување: квартално, до 15 ден по завршување на кварталот

10. Лабораториска конфирмација и верификација на сомнителните и позитивните серолошки наоди во ЦЈЗ/ПЕ ќе се врши во микробиолошката лабораторија на Институт за јавно здравје на Република Северна Македонија, со примена на PCR-дијагностика (50 тестови).

Извршители:

Институт за јавно здравје на Република Северна Македонија

Индикатор: Извештај за број на конфирирани/верифицирани лабораториски наоди.

Рок на извршување: квартално, до 15 ден по завршување на кварталот

11. За својата работа и спроведените активности, ЦЈЗ/ПЕ изготвуваат тромесечни табеларни и годишни табеларни и наративни извештаи за состојбата со бруцелоза на нивното подрачје и преземените мерки и активности. Извештаите ги доставуваат до Институт за јавно здравје на Република Северна Македонија и Министерство за здравство.

Извршители: ЦЈЗ/ПЕ.

Индикатор: Број на тромесечни извештаи, Годишен извештај со епидемиолошки коментар за своето подрачје на покривање.

Рок на извршување: квартално, до 15 ден по завршување на кварталот

12. Епидемиолошката служба при Институт за јавно здравје на Република Северна Македонија, по обработка на индивидуалните пријави за бруцелоза, епидемиолошките анкети и теренските увиди, во текот на годината изготвува периодични информации за состојбата со ова заболување во републиката, како и годишен извештај за бруцелоза. Информациите и Годишниот извештај, Институт за јавно здравје на Република Северна Македонија го доставува до Министерство за здравство, ДСЗИ, Фондот за здравствено осигурување на Република Северна Македонија, Агенцијата за храна и ветеринарство, Националниот соработник за бруцелоза и др. надлежни институции. Институт за јавно здравје

на Република Северна Македонија изработува и квартални извештаи за остварените активности во текот на годината од страна на ЦЈЗ/ПЕ, како и за остварените активности од страна на Институт за јавно здравје на Република Северна Македонија, согласно Програмата за бруцелоза и ги доставува до Министерство за здравство по истекот на тромесечјето.

Извршители: Институт за јавно здравје на Република Северна Македонија.

Индикатор: Број на изготвени информации, изработен годишен извештај со епидемиолошки коментар и број на квартални извештаи (табеларен приказ) на спроведените активности по ЦЈЗ/ПЕ и за Институт за јавно здравје на Република Северна Македонија .

Рок на извршување: информации периодично, квартални извештаи до 15 ден по истекот на кварталот, годишен извештај до 15 март 2021 година

13. Изготвување на Предлог-програма за спречување и сузбивање на бруцелозата кај населението во Република Северна Македонија во 2021

година.

Извршители: Институтот за јавно здравје на Република Северна Македонија.

Индикатор: Изготвена Предлог-програма за спречување и сузбивање на бруцелозата кај населението во Република Северна Македонија.

Рок на извршување: 31.10.2021 година

14. Институтот за јавно здравје на Република Северна Македонија ќе дава стручно-методолошка помош од областа на следење и надзор над состојбата со бруцелоза преку теренски увиди - во секој ЦЈЗ (10), односно во оние региони каде се регистрирани поголем број на заболени лица или епидемии на бруцелоза и преку други средства за комуникација со ЦЈЗ/ПЕ и други здравствени установи (web страна, електронска пошта), како и информирање за состојбите со ова заболување кај нас и во светот, за што ќе бидат изработени различни информации, упатства и стручни мислења.

Извршители: Институтот за јавно здравје на Република Северна Македонија.

Индикатор: Број на увиди, изработени информации, препораки, упатства и стручни мислења.

Рок на извршување: континуирано

15. Здравствено воспитување и едукација на населението се врши преку водење на разговори (при теренски посети и анкетирање), потоа по пат на организирани предавања во установи и институции, како и во населбите (ЦЈЗ/ПЕ); преку средствата за јавно информирање, постоечките web-страни (ИЈЗ, ЦЈЗ), при што населението се запознава со природата на болеста, начинот на пренесувањето и заштитата и друго.

Извршители: ЦЈЗ/ПЕ, Институтот за јавно здравје на Република Северна Македонија.

Индикатор: Број на остварени посети на семејства на заболени лица (анкети), број на предавања во различни установи/населби, број на настапи во медиуми, написи и интервјуа во јавни гласила, како и број на информации на интернет.

Рок на извршување: континуирано, извештаи квартално до 15 ден

по завршување на кварталот

16. Институт за јавно здравје на Република Северна Македонија и 10-те ЈЗУ Центри за јавно здравје во текот на првиот квартал ќе подготват и испечатат флаери за населението со цел запознавање со природата на болеста, начинот на пренесувањето и заштитата кои ќе бидат дистрибуирани во текот на спроведувањето на здравствено едукативните активности.

Извршители: 10-те ЈЗУ Центри за јавно здравје и Институт за јавно здравје на Република Северна Македонија.

Индикатор: Број на отпечатени флаери и примерок.

Рок на извршување: еден месец по истекот на кварталот

17. Медицински факултет Скопје - Институт за епидемиологија и медицинска биостатистика ќе одржи две акредитирани предавања од областа на интервентна теренска епидемиологија со цел јакнење на капацитетите на епидемиолошките служби.

Извршители: Медицински факултет - Институт за епидемиологија и медицинска биостатистика.

Индикатор: Број на одржани предавања, број на слушатели.

Рок на извршување: 1.1.2021 до 31.12.2021 година

Табела број 5: Примат по објект и вид на активноста по извршувачи

ЦДП извршувач	Објект	Вид на активност	Број на активности	Број на учесници	Приходи за активноста по извршувачи		Стапка исполнетост	Наредбите за исполнување
					Број на учесници	Сумарни приходи		
ЦДП Ѓелево	70	80	100	80	0	20	1	1
ЦДП Кочани	47	47	47	34	0	15	1	1
ЦДП Куманово	90	98	100	280	0	205	1	1
ЦДП Битола	50	60	120	20	0	20	1	1
ЦДП Тетово	30	60	80	60	0	20	1	1
ЦДП Кочански	50	80	80	80	0	36	1	1
ЦДП Кумановски	50	60	80	30	0	16	1	1
ЦДП Штипски	30	58	80	40	0	16	1	1
ЦДП Охридски	30	50	80	40	0	16	1	1
ЦДП Кочани	25	25	50	40	0	15	1	1
МДС на РМ	0	0	0	0	0	0	3	300
Образованија	7	7	7	7	0	7	2	2
Итого	462	628	897	476	80	350	8	99
							2	16.296

VI. ИЗВРШИТЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

Согласно предвидените активности, во извршувањето на оваа програма, ќе бидат вклучени следните институции:
- Институт за јавно здравје на Република Северна Македонија 10-те ЈЗУ Центри за јавно здравје

- Медицински факултет Скопје - Институт за епидемиологија со медицинска биостатистика.

VII. ДОСТАВУВАЊЕ НА ГОДИШНИ ИЗВЕШТАИ И РОКОВИ

Здравствените установи кои се извршители на активностите предвидени во оваа програма доставуваат тромесечни и годишни извештаи за спроведените активности до Министерство за здравство.

ЈЗУ Центри за јавно здравје и нивните подрачни единици, треба да подготват и да достават четири тромесечни и еден годишен извештај за состојбата со бруцелоза на нивното подрачје и преземените мерки и активности за нејзино спречување и сузбибање до Институт за јавно здравје на Република Северна Македонија, во точно определени рокови.

ЈЗУ Центри за јавно здравје доставуваат тромесечни извештаи до Институт за јавно здравје на Република Северна Македонија во рок од седум дена по истекот на тромесечјето.

Институт за јавно здравје на Република Северна Македонија подготвува и доставува квартални/тромесечни извештаи до Министерството за здравство во рок од десет дена по завршувањето на кварталот.

ЈЗУ Центри за јавно здравје годишниот извештај за реализација на активностите од оваа програма го доставуваат до Институт за јавно здравје на Република Северна Македонија најдоцна до 15 јануари 2022 година. Институт за јавно здравје на Република Северна Македонија доставува до Министерството за здравство годишен извештај за реализираните мерки и активности, предвидени со оваа програма најдоцна до 25 јануари 2022 година.

VIII. ПОТРЕБНИ ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА ПРОГРАМАТА

За реализација на програмските активности за испитување на појавата, спречувањето и сузбибањето на бруцелозата кај луѓето за 2021 година, потребни се следните средства:

Брой	Извод	Изворен код	Местоположение	Квантитет	Вредност	
4	Енергетични извори - не извлечени ресурси	ЕИ-400/0	029	500,00 квад.	315.560.00 ден.	
5	Биомаса и сите	БИ-400/0	040	100,00 квад.	42.200.00 ден.	
6	ЕОМР и сите	ЕОМР-400/0	057	220,00 квад.	107.340.00 ден.	
7	Енергетични извори извлечени ресурси	ЕИ-400/0	058	100,00 квад.	40.000.00 ден.	
8	ДСК	ДСК-400/0	061	3.700,00 квад.	135.600.00 ден.	
9	Газови и други газови	ГГ-400/0	062	25.000,00 квад.	100.000.00 ден.	
10	Потребление на извлечени из природните ресурси	ПИ-400/0	120	4.000,00 квад.	231.000.00 ден.	
11	Струмски инсталации и транспортни системи	СИ-400/0	141	3.000,00 квад.	30.000.00 ден.	
12	Следниве - издавачи - по издавачки и комуникации	АИК-400/0	142	22.000,00 квад.	93.000.00 ден.	
13	Потребление на фолија	ПФ-400/0	143/код.ПФ-400/0	16.296	10,00 квад.	162.960.00 ден.
	Сметка објектација на издавачи				1.300.000,00 ден.	
	Баланс по издавачки и издавачко-издавачки издавачки и комуникации				500.000,00 ден.	
ИТОГ					2.400.000,00 денари	

Исплатата на средствата по оваа програма ќе се врши квартално од страна на Министерството за здравство, врз основа на доставените фактури и извештаи за реализација на активностите содржани во оваа програма и согласно работниот план.

Фактурирањето ќе се врши по утврдени цени на Фондот за здравствено осигурување на Република Северна Македонија и одобрени програмски цени.

Фактурирањето ќе се врши по утврдените програмски цени, на стандарден образец за фактура, објавен на веб страната на Министерството за здравство со извештај во прилог.

Следење на спроведувањето на оваа програма врши Министерството за здравство и по потреба поднесува извештај до Владата на Република Северна Македонија.

Реализацијата на програмските активности на регионално и локално ниво ја спроведуваат ЈЗУ Центрите за јавно здравје.

Оваа програма ќе се реализира во рамките на обезбедените средства во Буџетот на Република Северна Македонија за 2021 година во висина од 2.000.000,00 денари, од кои 1.500.000,00 денари од основен буџет и 500.000,00 денари од сопствени средства на Министерството за здравство.

Оваа програма влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

Бр. 40-74/1
12 јануари 2021 година

Претседател на Владата
на Република Северна Македонија,

Скопје

Зоран Заев, с.р.